

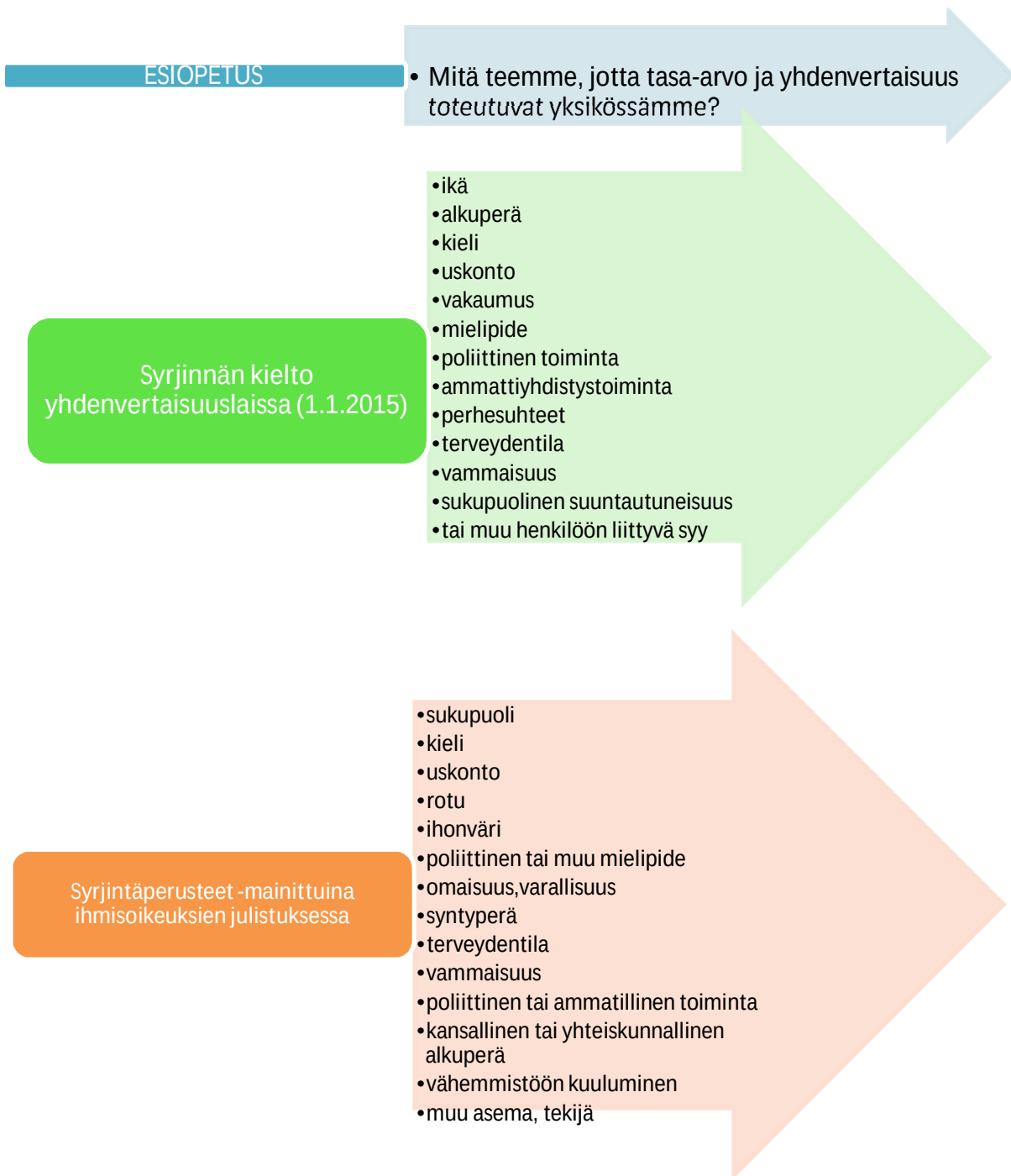
Mikkelin Kaupunki

Varhaiskasvatus

Esiopetusyksikkö

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA ESIOPETUKSESSA

Tasa-arvolain täydennys (30.12.2014/1329, 5 a §) sekä yhdenvertaisuuslaki (1325/2014, 6 §) edellyttävät koulutuksen järjestäjää laatimaan toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus esiopetuksen tavoitteena

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ohjaavat edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Esiopetuksen tavoitteeksi on määritelty lapsen mahdollisuus kehittää kykyjään ja tehdä valintoja sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta.

Kasvattajayhteisön tehtävät ja vastuut

Kasvattajayhteisön tulee pohtia omia sukupuolta koskevia asenteitaan työyhteisössään sekä sitä, miten ne näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. On erittäin tärkeää tiedostaa, mitä aikuisten käytös viestittää lapsille. Kielteinen viestintä ja kohtaaminen korvataan myönteisellä ja kannustavalla viestinnällä ja kohtaamisella, jotka tukevat lapsen identiteetin ja itsetunnon kasvua ja kehitystä.

Tasa-arvotyössä pienten lasten kanssa pyritään ottamaan huomioon arjen pienet ohikiitävät hetket, tokaisut ja eleet, joihin voi sisältyä epätasa-arvoisia tai sukupuolittavia elementtejä. Aikuisten näkökulmasta ne voivat olla merkityksettömiä, mutta näistä pienistä tuokioista koostuvat suuret kulttuuriset rakenteet. (katso lisätietoa www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi)

Yhteistyö kotien kanssa

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet velvoittavat opetuksen järjestäjää tekemään yhteistyötä huoltajien kanssa. Yhteistyössä huomioidaan muun muassa perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja tasa-arvoinen vuorovaikutus. Opettajan tulee tarjota yhteistyö- ja osallistumismahdollisuuksia tasa-arvoisesti lapsen molemmille huoltajille. Jos lapsella on esimerkiksi kaksi isää tai kaksi äitiä, opettajan on hyvä tutustua etukäteen sateenkaariperheiden kohtaamista käsittelevään materiaaliin (esim. Aarnipuu, 2010).

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus esiopetuksen sisällöissä

Esiopetuksen periaatteena on eheytetty opetus, joka muodostuu erilaisista oppimiskokonaisuuksista. Opetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa, jossa leikki ja lapselle ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtia.

Monialainen oppimiskokonaisuus Ilmaisun monet muodot vahvistaa sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa. Opettajan tulee arvioida käyttämiään lauluja, loruja ja satuja tasa-arvon näkökulmasta - kannustavatko ne erilaisiin rooleihin tai ovatko niissä esiintyvät ammatit useimmiten sukupuolen suhteen stereotyyppisiä. Näitä on hyvä käsitellä yhdessä lasten kanssa keskustellen.

Erilaisia rajoja rikkovia rooleja voidaan toteuttaa draamatyöskentelyn keinoin. Opettaja rohkaisee myös arkoja lapsia, jotta kukin lapsi pääsee vuorollaan kokeilemaan kaikkia tarjolla olevia rooleja.

Monialainen oppimiskokonaisuus Kielen rikas maailma korostaa kielen merkitystä oppimisen kohteena ja välineenä. Opettaja käyttää opetuksessa monipuolisesti lastenkirjallisuutta. Opettajan tulee pohtia, millaisia käsityksiä sukupuolesta, erilaisista perhemuodoista ja kulttuureista saduissa ja tarinoissa esiintyy. Opettaja voi satua lukiessaan vaihtaa rooleja toisin päin ja varmistaa, että niistä löytyy myönteisiä samaistumisen kohteita tytöille, pojille ja muunsukupuolisille lapsille.

Lastenkirjallisuudessa tulee kiinnittää huomiota myös kuvien kerrontaan. Kirjojen kuvitustavoilla voidaan välittää tietoisesti tai tiedostamattomasti erilaisia viestejä. Avoimet kysymykset antavat tilaa tutkimiselle ja kokeilulle.

Monialainen oppimiskokonaisuus Minä ja meidän yhteisömme laajentaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja kohdata toisenlaisia tapoja. (lisätietoa esim. Aarnipuu, 2010).

Esiopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Esiopetusyksikköön laaditaan toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosittain. Suunnittelun avulla kasvattajayhteisö luo yhteisen käsityksen siitä, millä toimintatavoilla sukupuolitietoinen ohjaus ja yhdenvertaisuus toteutuvat. Suunnitelmaan kirjataan konkreettisesti teemat ja toimenpiteet, asian käsittelyyn osallistuvat sekä seuranta ja arviointi.

Suunnitelman rakentamiseen ohjaavia kysymyksiä:

Miten toimimme, jotta esiopetus on sukupuolitietoista ja yhdenvertaisuus toteutuu?

Mitä teemme, jotta asenteet ja toimitavat muuttuvat tasa-arvoisemmiksi?

Miten huomioimme toiminnassamme perheiden moninaisuuden?

Miten oppimiskokonaisuuksissa huomioimme tasa-arvo ja yhdenvertaisuus periaatteita?

- Kuinka käsittelemme satuja, loruja, lauluja tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkökulmasta lasten kanssa?
- Esiopetuksessa käytössä olevien kirjojen, pelien, oppimismateriaalien jne tarkastelu?
- Asiaan liittyvät teemat vuoden aikana esim. moninaiset perheet ryhmäsämme

Lähde: Tasa-arvotyö on taitolaji, 2015. Opetushallitus www.oph.fi/download/173318_tasa_arvoty_o_on_taitolaji.pdf